Itämeren vuoden 2022 kalastusmahdollisuudet (E 98/2021 vp ja E-kirjelmä 22.9.2021)

- Eduskunnan Ympäristövaliokunta 23.9.2021

MMM:n lausunto

MMM/LVO
Risto Lampinen

Tausta ja prosessi

Kv. Merentutkimusneuvoston (ICES) tieteellinen neuvo (silakka, kilohaili, itäinen turska ja punakampela) vuoden 2022 Itämeren kalastusmahdollisuuksista saatiin 28.5.2021.

Eduskunnan kanssa sovitun menettelyn mukaisesti valtioneuvosto lähetti näitä kalakantoja koskevan E-kirjeen ja Eduskunta muodosti kesäkuussa Suomen kannan asiassa. Ennakkovaikuttamisessa ja alustavissa kannanotoissa (komissio, BALTFISH, neuvoston työryhmä) on toimittu näiden linjausten mukaisesti.

Komission ehdotus Itämeren vuoden 2022 kalastusmahdollisuuksista em. kalakantojen osalta annettiin 26.8.2021 ja komissio antoi läntistä silakkaa koskevan non-paperin syyskuun alussa. Non-paper ei ole virallinen komission ehdotus, mutta non-paper vastaa tosiasiallisissa neuvotteluissa komission ehdotusta. Lopullisen päätöksen asiassa tekee kalastusneuvosto 11.-12.10.2021

Lohikantojen ICESin neuvot saatiin 15.9.2021 ja läntisen turskan osalta 10.9. (non-paper tuli 21.9.). Lohikantojen osalta komissio pyrkii antamaan non-paperit tällä tai ensi viikolla.

Keskeiset havainnot ICES-neuvojen perusteella

- Pohjanlahden silakan tieteellinen tieto saatu lopulta riittävälle tasolle ja siitä on saatu neuvo, joka mahdollistaa analyyttisen TACin asettamisen MSY:n mukaisesti. Kalakanta on vahva ja vakaa, kuten myös Riianlahden silakka.
- Kilohaili- ja punakampelakannat ovat vahvistuneet
- Pääaltaan ja Suomenlahden silakan tilanne on heikentynyt edelleen.
- Itäisen turskan ja läntisen silakan kannat ovat edelleen heikossa kunnossa
- Läntisen turskan kanta on heikentynyt, ICES esittää kohdennetun pyynnin lopettamista
- Pääaltaan ja Pohjanlahden lohikantojen neuvo on pitkälti Suomen tavoitteiden mukainen, ICES esittää lohen sekakantakalastuksen lopettamista pääaltaalla ja kalastuksen sallimista Pohjanlahdella ja Ahvenanmerellä tietyin rajoituksin
- Suomenlahden lohen kanta-arvio on ennallaan

Valtioneuvoston kanta

Perusperiaatteet

Kestävän enimmäistuoton (Maximum Sustainable Yield, MSY) noudattaminen EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti.

Kalastusmahdollisuudet tulee vahvistaa Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantojen monivuotisen suunnitelman ja ICES:n niitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.

Valtioneuvoston kanta 3.9.2021

Pohjanlahden silakka

Suomi kannattaa komission ehdotusta TAC:n vahvistamiseksi ICES:n neuvon ja Fmsy pistearvon 0,271 (vaihteluväli 0,206 – 0,272) perusteella siten, että TAC olisi 111 345 tonnia (- 5 %).

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakka

Suomi kannattaa komission ehdotuksesta (-54%) poiketen TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja Fmsy pistearvon 0,17 (vaihteluväli 0,12 – 0,21) perusteella siten, että TAC olisi 71 939 tonnia. Lopullinen EU:n TAC 62 353 tonnia (- 36 %) muodostuisi vähentämällä Venäjän osuus ja ottamalla huomioon Riianlahden ja pääaltaan välinen vaellus.

Suomi pyrkii siihen, että Itämeren jäsenvaltiot sitoutuisivat Suomen tavoin vahvistamaan kansallisen määräyksen vuodelle 2022, joka edellyttää lajittelemattomien silakka- ja kilohailisaaliiden kirjaamista kalastuspöytäkirjaan lajikohtaisten saaliiden kymmenen prosentin tarkkuusvaatimuksella saaliin kokonaismäärästä laskien (nk. MOT sääntö). Tämä edesauttaisi silakan ja kilohailin kalastuksessa esiintyvän ja ICES:n mainitseman väärinraportoinnin vähentämistä.

Valtioneuvoston kanta 3.9.2021

Riianlahden silakka

Suomi kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja Fmsy ylemmän vaihteluvälin (0,24 – 0,38) perusteella siten, että otetaan huomioon pääaltaan ja Riianlahden välinen vaellus. (+21%)

Läntinen silakka

Suomi kannattaa komission ehdotusta (non-paper) TAC:n vahvistamiseksi ICES:n neuvon perusteella sivusaaliita varten 788 tonniin (-50%) tai vähäiseksi perustuen muihin tehokkaisiin kalastuksenrajoitustoimiin.

Kilohaili

Suomi kannattaa komission ehdotuksesta (+/- 0%) poiketen TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja MSY-pistearvon 0,31 (vaihteluväli 0,22 – 0,41) perusteella siten, että TAC olisi 291 745 tonnia. TAC:n tasossa tulee ottaa huomioon Venäjän osuus (10,08 %) siten, että EU:n TAC olisi 262 337 tonnia (+ 18 %).

Suomi pyrkii siihen, että Itämeren jäsenvaltiot sitoutuisivat Suomen tavoin vahvistamaan kansallisen määräyksen vuodelle 2022, joka edellyttää lajittelemattomien silakka- ja kilohailisaaliiden kirjaamista kalastuspöytäkirjaan samalla tavalla kuin edellä pääaltaan silakna osalta. (nk. MOT sääntö). Tämä edesauttaisi silakan ja kilohailin kalastuksessa ICES:n esille ottaman väärinraportoinnin vähentämistä.

Valtioneuvoston kanta 3.9.2021

Itäinen turskakanta

Suomi kannattaa ICES:n neuvoa siitä, että turskan kohdennetulle kalastukselle ei aseteta TAC:ia. Muussa kuin turskan kalastuksessa saatavalle turskan sivusaaliille olisi vuoden 2021 tavoin vahvistettava tarvittava 595 tonnin TAC.

Lisäksi Suomen kannalta on tärkeää, että jäsenvaltiot uudestaan sitoutuvat turskaa koskeviin kiintiövaihtoihin niin, että se ei muodostu pullonkaulalajiksi niille jäsenvaltioille, joiden turskakiintiöt ovat pienet. Turskan sivusaaliskiintiön kohdennettu käyttö osana tutkimuskalastusta olisi sallittava, jotta turskakannan tilan kehitystä voidaan arvioida.

Punakampela

Suomi kannattaa komission ehdotuksesta (+/-0%) poiketen TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon perusteella siten, että TAC olisi 11 082 tonnia (+53%). Suomi kannattaa sitä, että jäsenvaltiot ottaisivat vuonna 2022 kampelakalojen troolauksessa käyttöön valikoivia troolipyydyksiä, joihin jää huomattavasti nykyistä vähemmän turskaa sivusaaliiksi. Ellei tämä ole mahdollista Suomi katsoo, että punakampelan TAC voidaan turskan sivusaaliiden pienentämiseksi vahvistaa ICES:n neuvoa pienemmäksi.

Meritaimen

Suomi kannattaa komission ehdotusta siitä, että meritaimenen kalastus myös vuonna 2022 pidetään kiellettynä neljää meripeninkulmaa kauempana perusviivoista mitattuna.

EU-17-jaosto 3.9.2021

- Jaosto tuki pääosin Valtioneuvoston kantaa.
- WWF ja Suomen Luonnonsuojeluliitto pitivät parempana noudattaa varovaisuusperiaatteen perusteella komission ehdotuksen mukaista vaihteluvälin alarajaa pääaltaan ja Suomenlahden silakan sekä kilohailin osalta.
- Pääaltaan ja Suomenlahden silakan osalta Suomen ammattikalastajaliitto totesi että jo MSY-pistearvon mukainen noin kolmanneksen leikkaus jo toisena vuonna peräkkäin aiheuttaa erittäin vakavia ongelmia kalastukselle erityisesti Saaristomerellä. Valtioneuvoston kanta perustuu arvioon, jonka mukaan pistearvon noudattaminen on Itämeren kalakantojen monivuotisen suunnitelman mukainen ja johtaa ICESin mukaan tavoiteltuun kutukannan merkittävään kasvuun, eikä ero komission ehdotukseen ole suuri. Lisäksi tavoitteena on saalisraportoinnin parantuminen.

Vaihtoehtojen vertailu		kokonais TAC	kutukanta 2022	2023
• Komission ehdotus	F=0.12	52 443 tn (-54%)	431 000 tn (+26%)	544 000 tn
• Valtioneuvoston kanta	F=0.17	71 939 tn (-36%)	425 000 tn (+22%)	518 000 tn

EU-17-jaosto 3.9.2021

- Kilohailikanta on vakaa ja vahva. Valtioneuvoston kanta perustuu monivuotiseen suunnitelmaan ja ICESin neuvoon. Perusteena on myös se, että kilohaili kilpailee ravinnosta heikommassa tilassa olevan pääaltaan silakan kanssa ja vaikeuttaa erittäin heikkojen turskakantojen kutua ja elpymistä, joten kilohailikannan ei tulisi myöskään antaa kasvaa liian suureksi. Tavoitteena on myös saalisraportoinnin parantuminen.
- WWF ja Suomen Luonnonsuojeluliitto halusivat läntiselle silakalle 0-TACin ICESin neuvon perusteella ja Suomen Luonnonsuojeluliitto piti ongelmallisena itäisen turskan sivusaaliskiintiötä.
- Valtioneuvoston kanta tukea komission ehdottamia itäisen turskan ja läntisen silakan sivusaaliskiintiöitä perustuu siihen, että ICES edellyttää niiden osalta kohdennetun kalastuksen lopettamista. Sivusaaliskiintiöt ovat välttämättömät muun kalastuksen jatkamisen mahdollistamiseksi. Esimerkiksi Suomessa silakan ja kilohailin troolikalastuksessa ei ole mahdollista välttää täysin turskan joutumista saaliiksi. Turskan sivusaaliskiintiön suuruus perustuu ICESin vuonna 2019 antamaan erilliseen itäisen turskan sivusaaliita koskevan neuvoon, jonka perusteella sitä laskettiin viime vuonna komission ehdotuksesta 2000 -> 595 tonniin.

Valtioneuvoston kanta 21.9.2021

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohi

Suomi kannattaa Suomi kannattaa lohen sekakantakalastuksen kieltämistä Itämeren pääaltaalla osa-alueilla 22-28 ja 29S (leveyspiirin 59°30´N eteläpuolella).

Suomi kannattaa ICES:n neuvon mukaista ratkaisua rannikkokalastukselle siten, että lohisaalis osa-alueilla 29N, 30 ja 31 olisi ICES:n esittämä enintään 75 000 lohta. Kaupallisen kalastuksen enimmäissaalis **58 650 lohta** vuonna 2022 saadaan vähentämällä siitä vapaa-ajankalastus (9,5 % koko kyseisen alueen saaliista 2020), raportoimaton lohisaalis (8 %, josta yli 90 % Ruotsin puolelta), hylkeiden vahingoittamat lohet (3,5 %) ja vapautetut alamittaiset (kuolleet) lohet (0,8 %) eli yhteensä 21,8% (=16 350 lohta)

Tämän mukaisesti vuoden 2022 TAC kaupalliselle kalastukselle tulisi asettaa vuoden 2021 tasolle 94 496 loheksi, jolloin vuoden 2022 kaupallisen kalastuksen kansallisiksi hyödynnettävissä olevaksi kiintiöiksi ja saalismääräksi tulisi enintään noin **51 000 lohta** koostuen ainoastaan Suomen (25,8 %) ja Ruotsin (28 %) kiintiöihin perustuvasta kalastuksesta osa-alueilla 29N, 30 ja 31. Suomi kannattaa lisäksi lohenkalastuksen sallimista vain neljän merimailin sisäpuolella sekä kalastuskauden rajoittamista toukokuun alusta elokuun loppuun.

Valtioneuvoston kanta 21.9.2021

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohi (jatkuu)

Suomen ja Ruotsin lisäksi muut jäsenvaltiot eivät voisi hyödyntää lohikiintiöitään, koska lohen kalastus olisi Itämeren pääaltaalla kokonaan kielletty. Lisäksi lohenkalastus on kielletty siten, että muiden jäsenvaltioiden kalastusalukset eivät pääsisi kalastamaan lohta osa-alueille 29N-31.

Suomi voi hyväksyä Itämeren pääaltaalla muiden lajien pyynnille välttämättömät lohen sivusaaliskiintiöt, jotka tulee asettaa mahdollisimman alhaiselle tasolle ja siten että heikkoihin lohikantoihin kuuluvia yksilöitä saadaan mahdollisimman vähän saaliiksi. Myös osa-alueilla 29N, 30 ja 31 tulisi sallia lohen sivusaaliit syyskuun ja huhtikuun välisenä aikana, kun lohenkalastus olisi kielletty, sekä neljän merimailin ulkopuolella. Sivusaaliskiintiöt ovat tarpeen lohisaaliiden purkamisvelvoitteesta johtuen, koska muiden lajien pyynnissä saadaan sivusaaliina satunnaisia lohia ja ne tulee purkaa maihin ja kirjata kiintiöihin.

ICES arvioi, että puolalaisten harjoittama laiton kalastus on taimenen avomerikalastuskiellon ansiosta pysynyt 2020 vähäisenä (n. 200 kpl). Suomi pitää erittäin tärkeänä kiellon jatkamista.

Suomi edellyttää komission ja jäsenvaltioiden edelleen valvovan, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta ja että Itämeren pääaltaan lohenkalastuksen kieltoa noudatetaan.

Suomi pitää erittäin tärkeänä, että Itämerelle saadaan lohen monivuotinen suunnitelma. Lisäksi Suomi katsoo, että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

Valtioneuvoston kanta 21.9.2021

Suomenlahden lohi

ICES:n neuvon mukaan kalastuksen kokonaissaaliin merellä ei tulisi ylittää 11 800 lohta.

Tästä määrästä tulisi vähentää hylkeiden vahingoittamien lohien sekä vapautettujen alamittaisten (kuolleet) lohien määränä 1 298 lohta (11 %) ja arvioituna raportoimattomana saaliina 354 lohta (3 %) sekä Venäjän osuus (9,3 % 10 148 lohesta) 944 lohta. EU:n TAC olisi siten 9 204 lohta.

Suomi kannattaa Suomenlahden lohen TAC:n vahvistamista tieteellisen neuvon mukaisesti 9 204 loheksi (+3%).

Läntinen turska

Suomi kannattaa läntisen turskan TAC:n vahvistamista tieteellisen neuvon perusteella vain sivusaaliiden tarpeita varten tai vähäiseksi perustuen muihin tehokkaisiin kalastuksenrajoitustoimiin. (komission non-paper: 324 tonnia, -92%)

EU-17-jaosto 21.9.2021

- Jaosto tuki lähes yksimielisesti Valtioneuvoston kantaa.
- Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö (SVK) esitti, että

  - 4 merimailin säännön ei tulisi koskea vapaa-ajankalastusta osa-alueilla 29N-31.

  - Suomen kantaan on sisällytettävä maininta siitä, Suomi ei voi (neuvottelusyistä) hyväksyä ratkaisua, jossa sekakantakalastuksen kieltäminen pääaltaalla koskisi vain vapaa-ajankalastusta. Neuvotteluvaraan sisältyisi tällöin mahdollisuus hyväksyä esimerkiksi 1-2 rasvaeväleikatun lohen ottaminen päivässä.

- Valtioneuvoston kanta on käyty läpi Luonnonvarakeskuksen asiantuntijoiden kanssa. Näiden keskustelujen perusteella on arvioitu, että Valtioneuvoston kanta perustuu ICESin neuvoon kaikilta osin ja 4 merimailin sääntö Pohjanlahdella on tarkoitettu koskemaan myös vapaa-ajan kalastusta ja että tieteellisen neuvon mukaan lohen sekakantakalastus Itämeren pääaltaalla tulisi lopettaa. Valtioneuvoston kanta lähtee siitä, että kaikki kohdennettu lohen pyynti pääaltaalla tulee lopettaa ja hyväksyä vain ne sivusaaliit, joita ei voida välttää.
- Taustatieto: kahden viime vuoden aikana vapaa-ajan kalastuksen saalis pääaltaalla (noin 20-25 000 kpl) ollut suurempi kuin kaupallisen kalastuksen saalis (noin 14-16 000 kpl)
- Noin 7 500 lohen puskuri (ICESin mukainen 58 650 – TAC roll-over 51 000 lohta) on katsottu tarpeelliseksi sekä neuvottelutaktisista syistä että sivusaaliskiintiöiden mahdollistamiseksi.

Yhteenveto

Valtioneuvoston kannan mukaan Suomen tavoitteena on vahvistaa kaikki Itämeren TACit kestävän enimmäistuoton (MSY) periaatteen ja Itämeren monivuotisen suunnitelman mukaisesti uusimpaan tieteelliseen neuvoon perustuen.

Neuvottelut EU-tasolla tulevat näillä näkymin olemaan erittäin vaativat.